

ERFGOED BRUSSEL

N°011-012

SPECIAAL NUMMER - SEPTEMBER 2014

Open Monumentendagen

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

**DOSSIER GESCHIEDENIS
EN HERINNERING**

PLUS

Internationaal Fotografisch
Experiment met Monumenten

EEN PUBLICATIE VAN BRUSSEL STEDELIJKE ONTWIKKELING

14-18: OORLOG OP TABLETS

Een interactief parcours van Erfgoedklassen & Burgerschap

Wie maakte intussen nog niet de link tussen 2014 en de Eerste Wereldoorlog?

Ook het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zet in op een reeks activiteiten en evenementen die de oorlog herdenken. Erfgoedklassen mikt in deze context op de Brusselse jeugd en biedt een interactief parcours aan over het dagelijkse leven in de bezette hoofdstad.

Brussel stond ver van het frontgebied. De stad ontsnapte aan oorlogsvernieling, maar haar straten en pleinen bewaren wel bijzonder veel sporen van deze periode.

Erfgoedklassen ontwierp voor Brusselse leerlingen van de 2de en 3de graad secundair een parcours op tablet dat hen in de Vijfhoek langs tal van symbolische plaatsen leidt. Gebouwen, beelden en monumenten vertellen de markante gebeurtenissen van deze totaaloorlog. Maar ook het dagelijkse leven van de burgers en de impact van het conflict op onze hedendaagse samenleving komen ruim aan bod.

Met de tablets in de hand voeren de leerlingen uiteenlopende opdrachten uit en interpreteren ze historische documenten. Filmarchiefbeelden, foto's, perstijls en rake karikaturen van toen dompelen hen onder in de sfeer van bezet Brussel.

Het doel? Leerlingen laten nadenken over de gevolgen van oorlogen en het belang van herdenken.

Erfgoedklassen kreeg voor deze taak de financiële steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschapscommissie

en de Fédération Wallonie-Bruxelles. Om het parcours te stofferen met audio-visueel materiaal werd samengewerkt met de Cinématek, het Legermuseum, het Archief van de Stad Brussel, *Flanders Fields*, de Koninklijke Bibliotheek van België en La Fonderie.

Deze activiteit is enkel beschikbaar via reservatie op www.erfgoedklassen.be. Vanaf oktober 2014 kunnen leerkrachten tevens op deze website terecht voor een downloadbaar pedagogisch dossier dat hen toelaat om de aangesneden thematieken van het tabletoparcours verder uit te diepen.

EG

BRUSSEL – 1000 JAAR GESCHIEDENIS IN VERHALEN

De tentoonstelling

Sinds september is de mezzanine van de Sint-Gorikshallen omgevormd tot een reusachtige tijdlijn waarmee alle kinderen van 10 tot 110 jaar de geschiedenis van Brussel kunnen ontdekken. Duizend jaar geschiedenis speelt zich letterlijk onder hun voeten af, via een kleurrijk parcours waarin elk tijdperk, van de middeleeuwen tot het heden, een eigen kleur heeft. Overal zijn er ronde tapijten die een reusachtig hinkelspel vormen dat jong en oud laat rondwandelen (en zelfs rondspringen!) doorheen de grote en kleine geschiedenis van Brussel.

Deze reis in de tijd omvat bekende of vreemde plaatsen, figuren en gebeurtenissen die samen een ware

kroniek van Brussel vormen. Hoewel deze bijzonder visuele tentoonstelling de kaart van de humor en de anekdote trekt, wil ze toch de belangrijkste elementen uit de geschiedenis van de stad binnen eenieders bereik brengen. Een spel sluit deze reis in de ruimte en de tijd af: bollebozen mogen de belangrijkste gebeurtenissen op een kleinere en ludieke tijdlijn uitzetten.

Deze tentoonstelling is geïnspireerd door *Brussel. Het grote en het kleine verhaal*, een boek dat de Association pour l'Étude du Bâti ontwikkelde op initiatief van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze succesrijke publicatie werd in februari 2014 in het Frans en het Nederlands uitgebracht en is vanaf september ook in een Engelse versie verkrijgbaar.

Een luchtige kijk op een rijk verleden!

Tentoonstelling gratis toegankelijk alle dagen, van 10u tot 18u, tot 27 november 2014 in de Sint-Gorikshallen, Sint-Goriksplein te 1000 Brussel. Een initiatief van het Brussels

Hoofdstedelijk Gewest. Ontwerp en uitvoering: Association pour l'Étude du Bâti (www.apeb-vsg.be); scenografie: Juliette de Patoul (Accolade).

AK

BRUSSEL, DE OORLOG HERDACHT (1914-2014)

Naslagwerk

De herinnering aan de Eerste Wereldoorlog is in Brussel prominent aanwezig. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn momenteel niet minder dan zeshonderd straatnamen, gedenkplaten en monumenten aan de gedachtenis ervan gewijd.

De herdenkingen naar aanleiding van de honderdste verjaardag van het begin van de Eerste Wereldoorlog nodigen ons uit om dit complexe erfgoed te herontdekken, want in het Brussels gewest leeft een veelvormige herinnering. De Belgische hoofdstad

is een bijzonder rijke gedenkplaats, met onder meer het Graf van de Onbekende Soldaat en gedenktekens van de grote veldslagen en ter ere van nationale figuren. Er wordt ook hulde gebracht aan de geallieerde mogendheden en de humanitaire hulp die België heeft gekregen. Daarnaast worden ook nationale beroepsverenigingen zoals die van de boswachters en voorreizigers herdacht. Als agglomeratie van gemeenten die hun autonomie koesteren, zijn in het Brussels gewest ook veel lokale herinnerings-tekens te vinden die een eerbetoon zijn aan in de strijd gesneuvelde soldaten, die de dagelijkse realiteit van het leven in een bezette stad evoceren of nog hulde brengen aan Belgische vaderlandslievende figuren.

Dit boek wil onderzoeken hoe deze veelvormige gedachtenis in de Brusselse ruimte tot stand is gekomen, de symbolische draagwijdte en evolutie ervan analyseren en nagaan wat dit bijzondere erfgoed vandaag nog kan betekenen.

*Een uitgave van Renaissance du Livre, op initiatief van VisitBrussels en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Auteurs: Laurence van Ypersele, hoogleraar aan de UCL, Emmanuel Debruyne, onderzoeker aan de UCL en Chantal Kesteloot, onderzoeker bij CEGESOMA. ISBN 978-2-507052-21-8
Aanbevolen prijs: € 29,90
Ook uitgegeven in het Frans en in het Engels.*

VB

VIJF HISTORISCHE HERDENKINGS- MONUMENTEN

Opening van de beschermingsprocedure

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft op donderdag 27 maart 2014 de procedure opgestart voor de bescherming van vijf historische herdenkingsmonumenten van de Eerste Wereldoorlog in Brussel:

- Monument voor Gabrielle Petit, Sint-Jansplein in Brussel (afb. pagina 91)
- Monument De Brabançonne, Surllet de Chokierplein in Brussel (afb. pagina 78)
- Monument ter Ere van de Belgische Infanterie, Poelaertplein in Brussel (afb. hiernaast)
- Monument van de Britse Erkentelijkheid jegens de Belgische Natie, Poelaertplein in Brussel (afb. pagina 90)
- Monument voor tijdens de Oorlog Gesneuvelde Vliegeniers en Luchtschippers, Franklin Rooseveltlaan in Brussel (afb. pagina 85)

De oprichting van deze herdenkingsmonumenten maakte deel uit van de grote herdenkingsbeweging die België na de Eerste Wereldoorlog overspoelde en drukte de wens uit om de herinnering aan de offers van het Belgische volk voor het vaderland te bestendigen.

Terwijl de staat zich in de eerste plaats met het herstel van het land bezighield, wou de bevolking rouwen: overal werden monumenten ter ere

van militaire en civiele helden opgericht. Ze kwamen er op initiatief van comités die waren samengesteld uit burgers, oud-strijders, gedepoteerden en verzetsstrijders. Ze zamelden fondsen in via publieke intekeningen die door middel van affiches en persberichten werden aangekondigd. De gemeentelijke overheden, die het uiteindelijke beslissingsrecht hadden, werkten in verschillende mate mee aan de uitwerking van de plannen en verleenden subsidies.

Deze vijf monumenten zijn niet alleen historisch en maatschappelijk belangrijk, maar ook artistiek. Ze zijn het werk van befaamde beeldhouwers die hun stempel drukten op de geschiedenis van de Belgische beeldhouwkunst, zoals Egide Rombaux, Charles Samuel, Edouard Vereycken en Pierre de Soete.

MH

COLOFON

REDACTIECOMITÉ

Jean-Marc Basyn, Stéphane Demeter,
Paula Dumont, Murielle Leseque,
Cecilia Paredes, Brigitte Vander Bruggen
en Anne-Sophie Walazyc.

EINDREDACTIE IN HET NEDERLANDS

Paula Dumont

EINDREDACTIE IN HET FRANS

Stéphane Demeter

SECRETARIAAT VAN REDACTIE

Murielle Leseque

COORDINATIE VAN ICONOGRAFIE

Cecilia Paredes

COORDINATIE VAN DE DOSSIER

Paula Dumont

AUTEURS/ REDACTIONELE MEDEWERKING

Marnix Beyen, Marcel M. Celis,
Marie-Christine Claes, Stéphane Demeter,
Paula Dumont, Élisabeth Gybels,
Michèle Herla, Jean Houssiau,
Aude Kubjak, Marc Meganck,
Benoît Mihail, Yves Schoonjans,
Brigitte Vander Bruggen, Visit Brussels,
Monique Weis.

VERTALING

Gitracom, Hilde Pauwels en Erik Tack.

NALEZING

Koenraad Raeymaekers, Gitracom, Linda
Evens, Suzanne Gillijns, Ludo Gobin Wim
Kenis, Reinout Labberton, Harry Lelièvre,
Stephan Van Bellingen en de leden van
het redactiecomité.

VORMGEVING

The Crew Communication

DRUK

Dereume printing

VERSPREIDING EN ABONNEMENTENBEHEER

Cindy De Brandt,
Brigitte Vander Bruggen.
bpeb@gob.irisnet.be

BEDANKINGEN

Olivia Bassem, Philippe Charlier,
Denis Diagre.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Arlette Verkruyssen, directeur-generaal
van Brussel Stedelijke Ontwikkeling/
Gewestelijke overheidsdienst Brussel –
Directie Monumenten en Landschappen,
CCN – Vooruitgangstraat 80, 1035 Brussel.

De artikelen zijn gepubliceerd onder de
verantwoordelijkheid van de auteurs.
Alle rechten voor het reproduceren,
vertalen of herwerken zijn voorbehouden.

CONTACT

Directie Monumenten en Landschappen –
Cel Sensibilisatie
CCN – Vooruitgangstraat 80, 1035 Brussel
<http://www.monument.irisnet.be>
broh.monumenten@gob.irisnet.be

HERKOMST VAN DE FOTO'S

Mochten er ondanks onze inspanningen
om alle reproductierechten te betalen
toch nog gerechtigden zijn die niet
gecontacteerd werden, dan worden zij
verzocht zich kenbaar te maken bij de
Directie Monumenten en Landschappen
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

LIJST MET AFKORTINGEN

AAM – Archives d'Architecture Moderne
ARB – Académie royale de Belgique
SAB – Stadsarchief Brussel
DCBSO – Documentatiecentrum van
Brussel Stedelijke Ontwikkeling
GOB – Gewestelijke Overheidsdienst
Brussel
KBR – Koninklijke Bibliotheek van België
KIK-IRPA – Koninklijk Instituut voor het
Kunstpatrimonium / Institut royal du
Patrimoine artistique

ISSN

2034-5771

WETTELIJK DEPOT

D/2014/6860/023

Cette revue paraît également en Français
sous le titre *Bruxelles Patrimoines*.

